

NELIPÜHI C AASTAL

(Esimene lugemine Ap2 ,1-11)

Lugemine Apostlite tegude raamatust:

Kui nelipühapäev kätte jõudis, olid kõik ühes paigas koos. Äkki oli taevast kosta kohinat, nii nagu oleks tormituul puhunud, ja see kohin täitis kogu koja, kus nad viibisid. Ning neile ilmus tulekeeli, mis jagunesid ja jäid igaühe peale nende seast. Ja nad kõik said täis Püha Vaimu ja hakkasid rääkima võõraid keeli, nii nagu Vaim andis rääkida.

Aga Jeruusalemmas oli sel ajal palju jumalakartlikke juute kõigi rahvaste hulgast päikese all, ja kui tõusis kohin, jooksis kokku rahvasumm, ning nad kõik olid kohkunud, sest igaüks kuulis neid kõnelevat oma keelemurret. Nad panid seda imeks ja ütlesid üksteisele: Kas need mehed, kes räägivad, polegi Galileast? Kuidas siis igaüks meie seast kuuleb oma emakeelt? Meie, partlased, meedlased ja eelamlased, kes me elame Mesopotaamias, Judeas ja Kapadookias, kes me oleme pärit Pontusest ja Aasiast, Früügiast ja Pamfüüliast, Egiptusest ja Küreene poolse Liibüa aladelt, samuti siin asuvad roomlased ja juudid ühes proselüütidega - juudiusku pöördunudega; kreetalased ja araablased - kuidas me kuuleme neid kõnelevat meie oma keelemurdeis Jumala suurtest tegudest?

See on Jumala Sõna.

Vastulaul Ps104 , 1ab.24ac. 29bc-30 31.34. R:30)

R: Saada oma Vaim, ja loo uueks maailma pale.
Kiida, minu hing, Issandat,
Issand, minu Issand, Sina oled väga suur.
Kui arvukad on sinu teod, Issand,
kogu maa on täis sinu loodut.

R:

Kui sa võtad neilt hingamise,
nad heidavad hinge ja muutuvad jälle põrmuks;
Sina saadad oma vaimu ja nad luuakse,
Sina teed uueks maailma palge.

R:

Issanda kirkus püsigu igavesti,
Issand olgu rõõmus oma tegude üle.
Olgu mu laul Issandale meele järgi,
sest oma rõõmu tahan ma leida Issandas.

R:

(Teine lugemine 1Ko12 ,3b-7. [12-13](#))

Lugemine püha apostel Pauluse esimesest kirjast korintlastele:

Keegi ei või öelda: "Jeesus on Issand", kui ta ei räägi Pühas Vaimus. Palju on ande, mis tulevad armust, kuid Vaim, kelle kaudu nad tulevad, on üks. Ja palju on ameteid, kuid Issand on üks ja seesama. Mitmel viisil võib Jumala vägi ilmsiks saada, kuid seda kõike teeb üks Jumal kõikide sees. Aga Vaim ilmutab end kõigile ühiseks hüveks, sest kui ihu on üks ja sel on palju liikmeid - ning kuigi liikmeid on palju, ometi ihu on üks - siis niisamuti on Kristusega. Oleme ju ühe Vaimu läbi ristitud ühte Ihusse - nii juudid kui kreeklased, nii orjad kui vabad - meie kõik oleme sama Vaimuga joodetud.

See on Jumala Sõna.

(Salm enne evangeeliumi)

Halleluuja. Tule, Püha Vaim, täida oma ustavate südamed,

ja süüta meis oma armastuse tuli. Halleluuja.

(Evangeelium Jh15 ,16-1719-23)

Lugemine püha Johannese evangeeliumist:

Kui te armastate mind, siis pidage mu kärke! Ja ma palun Isa ja ta annab teile teise Lohutaja, et tema oleks teiega igavesti. "Kui keegi armastab mind, küll ta peab minu sõna, ja minu Isa armastab teda ja me tuleme ja teeme eluaseme tema juurde. Kes mind ei armasta, ei pea mu sõnu. Ja sõna, mida te kuulete, ei ole minu, vaid Isa sõna, kes minu on saatnud. Seda ma olen teile rääkinud teie juures viibides. Kuid Lohutaja, Püha Vaim, kelle Isa saadab minu nimel, tema õpetab teile kõik ja tuletab teile meelde kõik, mida mina teile olen öelnud."

See on Issanda Sõna.

VENI SANCTE SPIRITUS

Püha Vaimu vägevus,
süüta oma sügavus
kirkus meile särama.

Tule vaeseid aitama,
vaimuvalgust jagama,
valvama meid õpeta.

Oled parim lohutus,

õnnis hingekülastus,
vaim meis üles ärata.

Mures oled leevendus,
kuumal päeval jahedus,
silmist pisar kuivata.

Ustavate südamed,
hinge aimamatud teed
täida oma armuga.

Muidu kõik on mõttetu,
patune ja sisutu,
kui Sa meid ei juhata.

Puhtaks tee, mis rikutud,
jooda põuast piinatut,
hingehaavad paranda.

Meie kõrkust painuta,
kalkus üles sulata,
valest aita hoiduda.

Rohket heldust osuta,
usulootust sisenda
oma seitsme anniga.

Anna vooreslikkust Sa,
surmatunniks valmista,
lase õndsust pälvida.

(Tõlge: Rein Öunapuu)

Sissejuhatus

Armsad õed ja vennad, ei ole vist ühtki inimest, kellel poleks kogemust depressioonist ehk emotsionaalsest madalseisust. Biokeemia poolelt vaadatuna näevad aga depressiooni põhjused üsna kummalised välja. Nimelt on masenduse sagedaseks põhjuseks endorfiinide voolu lakkamine ajusse. Ja mis on siis need õnnehormoonid, mida tuntakse endorfiinide nime all? Ei midagi muud, kui inimorganismi enda poolt toodetud opioideid ehk tugevad narkootikumid.

Nii võiks üsna usutavalt väita, et depressiooni tuleb mõista hoopiski kokkupuutena reaalsusega. Kui inimese reaalsustaju ei ole hägustatud tema keha toodetud või väljastpoolt manustatud droogide poolt, siis peaks ta nägema maailma ilma ilustamata, nii nagu see tegelikult on - rusuva ja lootusetuna. Paljudel, kes on põdenud rasket kliinilist depressiooni, on see kogemus olemas, kui mõistus tundus töötavat eriti vahedalt ja ratsionaalselt, tehes inimesele halastamatult selgeks, kui

mõttetult on meie maailm ja kogu elu selle sees.

Aga see loogika ei pea päriselt paika. Inimese kogu psüühiline funktsioneerimine põhineb biokeemilistel reaktsioonidel, muuhulgas ka võime õnnetunnet kogeda. Kui see võime on mingil põhjusel pärsitud, siis ei saa väita, et õnehormoonide puuduses inimene tajuks maailma õigemini; me ei arva ju ka, et kui inimene on pime ehk tema silmad ei näe valgust, siis on tema kogemus maailmast kui lõputult pimedast kohast õigem kui nendel, kes on nägijad.

Jumal on saatnud meile oma Vaimu, andnud meile palju andeid, muu hulgas ka nii hingetundmused kui silmavalguse. Me palume tema halastust, palvetades Kyrie, täname ja ülistame teda, lauldes Gloria....

Jutlus

Armsad õed ja vennad, mõne aasta eest korraldas üks noor vikaarpreester - ei, seekord ei olnud see anonüümne kangelane mina ise - oma koguduses arvamusküsitluse: kuidas võiks kirik oma misjonikohust paremini täita? Küsitluse tulemused ei osutunud teabkui fantaasiarikkaks, ainus tagasiside kõlas üsna argiselt: me tahame, et püha missat peetaks pühapäeviti ikka neil kellaaegadel, millega me oleme harjunud - see oli kõik...

Juba mõned head aastad paistab kõikidel preestrite ja kirikutöötajate kokkutulekul olevat peamine arutlustemaatika ikka üks ja see sama: küsimus koguduse ilmiikmetete madalast aktiivsusest, mis näib olevat kirikujuhtide üks suuremaid muresid. Nii katoliiklike organisatsioonide liikmete kui ka koguduse ühistegevustes osalevate inimeste arv järjest väheneb, ja selles nähakse ohtu kiriku jätkusuutlikkusele. Kuid vahel tundub neid arutlusi kuulates, et kõnelejalatel on kadunud silme eest ajalooline perspektiiv ning unustatakse, et ilmiikute ühiskondliku initsiatiivi rakendamine on iseenesest üldse üks üsna uus nähtus.

Esimesed modernsed katoliiklikud ilmiikorganisatsioonid tekkisid alles seoses industrialiseerimisega ja demokratiseerumisega 19. sajandil. See oli aeg, kui lääneriikides toimusid suured ühiskondlikud muutused, mis peegeldusid loomulikult ka üksikisikute elus ja millele kirik pidas vajalikuks aktiivselt reageerida. Äramärkimist vajaks siin peamiselt kolm nähtust: esiteks inimeste massiline kolimine maalt linnadesse, mis lõikas nad ära senisest läbipõimunud külaühiskonna turvavõrgust ja kontrollimehanismist ning tekitas täiesti uued kogukonnad uute reeglite ja suurema anonüümsusega - kiriku poolt rajati seetõttu organisatsioone ja struktuure, mis võimaldasid inimestel oma uut elu alustada väärikust ja moraali kaotamata. Teiseks oluliseks muudatuseks olid aga organiseeruma hakkavad poliitilised parteid ja ametiühingud, mis tõmbasid kaasa suuri rahvamaasse. Kirik läks selle protsessiga kaasa, kusjuures esimesed ilmiikute aktiivsusel põhinevad organisatsioonid nagu (paavst) Piuse seltsid (Piusvereine), Kolpingwerk ja KAB (Katholische Arbeitnehmer Bewegung - katoliiklike töövõtjate liikumine) nägid ilmavalgust juba enne 19. sajandi keskpaika. Rahvusvaheliselt tuntud liikumisest olgu siinkohal mainitud Actio Catholica, mille suhteliselt hiline organiseerumine oli seotud poliitiliste parteide keelustamisega Itaalias. Kolmandaks oli kahtlemata suur mõju ka revolutsioonilainel, mis 1848 -1849 levis üle kogu Euroopa, kuid lõppes läbikukkumisega.

Koguduste siseelus tõid need ühiskondlikud protsessid kaasa selgelt nähtavaid muudatusi: kogudusekirikute kõrvale muretseti või ehitati nüüd ka ruumid ühiskondlikuks tegevuseks. Varasematel aegadel oli kirikus käidud pigem perekonniti - seal toimusid mitmesugused

jumalateenistused, riststed, laulatused ja matused, kuid pidude, loengute ja ilmalike koosolekute korraldamine suurematele rahvahulkadele polnud tavaks ja ka vastavaid ruume polnud kirikul vaja, erandiks ehk laste ja noorte õpetamisega seotu.

Praeguseks oleme me jõudnud omamoodi tagasi kogudusetsentrumite eelsesse ajastusse. Inimene ei käi enam nii meelsasti koosolekutel, vaid on tõmbunud taas oma kodusesse ringi. Ta suhtleb maailmaga rohkete elektrooniliste vidinate kaudu - näiteks võib üks tubli katoliiklane iga päev palvetada satelliit-TV või tahvelarvuti vahendusel igas keeles roosipärga koos usklikega Vatikanis, Lourdes'is või Fatimas, selle asemel et võtta ette tülikas teekond omaenda kodukirikusse ja lugeda seal sedasama palvet koos oma naabritega. Internetis leidub tänapäeval lõputult palju materjali, mille abil saab inimene ka oma vaimu harida, ning paljud kogudused edastavad jumalateenistusi veebikaamerate kaudu kõigile soovijaile, nii et pühapäevasest missast osa saamiseks pole enam vaja õuekingi jalga pannagi. Jääb muidugi veel armulual osalemise küsimus, kuid millegipärast loodan ma, et 3D-printimine sellele probleemile veel niipea kerget lahendust ei paku.

Armsad õed ja vennad, lääne ühiskond on praegu taas läbimas suurte muutuste ajajärku, millest nii mõndagi ei suuda me ilmselt praegu veel mõista, ning mille tulemusi ja tagajärgi me veel ei tea, sest oleme ise alles selle protsessi sees. Taas kord on nendel muudatustel suur mõju üksikisiku elule, ning taas kord on kirikul kohustus sellele kuidagi reageerida, üritada pakkuda tänapäeva inimestele seda tuge, mida neil kõige rohkem vaja on. Loomulikult on mingis mõttes väga kahju, et kord nii edukad organiseerumisvõimalused on tänaseks oma sära kaotanud. Kuid nii on see alati olnud, et igal muutusel on põhjused, ja ajalugu tagasi keerata ei õnnestu. Tänapäeva inimeste muredele ei õnnestu enam alati pakkuda abi eelmise sajandi vahenditega. Küll aga võiks kirik võtta eeskuju omaenda lähiajaloost selles osas, mis puudutab vastutustunnet inimeste pärast ning siirast soovi ja paindlikkust otsida vastust nendele raskustele, mida uut tüüpi ühiskonnanähtused kaasa toovad.

Nelipühapäeva evangeeliumis on kirjutatud: Lohutaja, Püha Vaim, kelle Isa saadab minu nimel, tema õpetab teile kõik ja tuletab teile meelde kõik, mida mina teile olen öelnud. Sellega seoses tuleks meenutada, et kirik ja kirikuskäimine pole olnud kunagi eesmärgiks omaette, vaid vahend, et inimene võiks mõelda järele oma ülesande üle siin maailmas, olla aus oma südametunnistuse ees, märgata oma vigu ja parandada meelt. Kirik kannab endas aastatuhandete kogemust inimloomusest ja sellest, kuidas inimene iseenda ohjeldamisega hakkama võib saada. Kuigi kiriku tegevuse väline vorm on pidanud ühiskonna väljakutsetele vastama, siis inimese põhiolemus on alati jäänud samaks ning just seetõttu on kirikul iga ajastu inimesele midagi olulist öelda.

Kui tulla nüüd tagasi jutluse algul räägitud küsitluse juurde, siis tegelikult ei saa väita, et need inimesed, kes vastasid, et nad soovivad jumalateenistusi ikka samadel kellaaegadel, oleksid näidanud üles ükskõiksust või initsiatiivipuudust. Üks kiriku elujõulisuse tagatisi on olnud tema püsivus: seista ikka samas kohas või jõuda muul viisil inimese juurde samadel aegadel ja sama põhiolemusega, et inimene võiks taas maailma ümberkorradamisest väsinuna ja pettununa leida tagasitee jumaliku lohutaja juurde. Amen.